

**WICEPREZES
NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ**
Jacek Trela

Warszawa, 30 kwietnia 2014 roku

Pan
Michał Królikowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

NRA.145-U.5.2014
(dot. DPK-II-4670-31/13/30
140415-00624)

Wznowy Bismie Minister,

W związku z przesłanym do zaopiniowania projektem założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw, Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej przedkłada swoje stanowisko.

Wymieniony wyżej projekt założeń przewiduje:

I. W zakresie zmian ustrojowo-organizacyjnych adwokatury:

1. uchylenie przepisów o zespołach adwokackich;
2. przyznanie Naczelnej Radzie Adwokackiej uprawnienia do określenia opłaty za postępowanie w przedmiocie wpisu na listę adwokatów;
3. wprowadzenie uprawnienia dla Ministra Sprawiedliwości do wydawania merytorycznych decyzji w postępowaniach odwoławczych od uchwał organów samorządów zawodowych, odmawiających wpisu na listę adwokatów lub radców prawnych;
4. zmianę w zakresie organów przeprowadzających test umiejętności z komisji właściwych w sprawie egzaminu wstępnego na aplikację adwokacką lub radcowską na komisje egzaminacyjne do przeprowadzania egzaminu adwokackiego lub radcowskiego.

II. W zakresie innych zmian związanych ze stosowaniem przepisów ustawy Prawo o adwokaturze oraz ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej:

1. wprowadzenie wymogu składania przez kandydatów ubiegających się o wpis na listę adwokatów lub aplikantów adwokackich oświadczenia o toczących się względem nich postępowaniach dyscyplinarnych i karnych;
2. wprowadzenie instytucji zawieszenia prawa do wykonywania zawodu adwokata;
3. uregulowanie sposobu ustalania kosztów przeprowadzania testu umiejętności oraz wynagradzania przewodniczącego i członków komisji przeprowadzających test umiejętności.

III. W zakresie innych zmian dostosowawczych:

1. doprecyzowanie art. 24 ustawy Prawo o adwokaturze do przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
2. znowelizowanie niektórych ustaw w związku z uchyleniem przepisów o zespołach adwokackich.

Jeśli chodzi o zmiany ustrojowo-organizacyjne, o których mowa w p. I powyżej, to trzeba stwierdzić, że projektowana likwidacja przepisów o zespołach adwokackich, a co za tym idzie likwidacja tej formy wykonywania zawodu adwokata jest kierunkiem właściwym. Na blisko 13 tys. osób wykonujących zawód adwokata przypada 104 adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich. Ponadto występuje malejące zainteresowanie tą formą wykonywania zawodu. Trzeba jednak zauważyć, że zespoły adwokackie wyposażone przez ustawę w osobowość prawną są nierzadko właścicielami lokali, w których prowadzona jest działalność. Dokonując likwidacji ustawowej zespołów, należy przygotować także przepisy, które spowodują, że prawo własności do wspomnianych nieruchomości, względnie przysługujące spółdzielcze prawo do lokalu, przejdzie na izbę adwokacką, na obszarze której działa dany zespół. Takie rozwiązanie prawne będzie zgodne z zasadą równego udziału wszystkich członków izby w jej majątku.

Proponowane przyznanie Naczelnej Radzie Adwokackiej uprawnienia do określenia opłaty za postępowanie w przedmiocie wpisu na listę adwokatów, jakkolwiek wzorowane na modelu przyjętym w ustawie o radcach prawnych, nie wydaje się być rozwiązaniem w pełni prawidłowym, choć posiada niewątpliwie walor porządkujący, o którym mowa w wyroku Sądu Najwyższego z 12.01.2006 r. sygn. III ZS 2/05. Proponujemy, aby takie ustawowe upoważnienie dla NRA zawierało także możliwość dalszego upoważnienia przez NRA dla okręgowych rad adwokackich. Taka dalsza delegacja pozostanie w zgodzie z zasadą samodzielności budżetowej izby adwokackiej.

W kwestii projektowanego wprowadzenia dla Ministra Sprawiedliwości uprawnienia do wydawania decyzji merytorycznych (rewizyjnych) w postępowaniach odwoławczych od uchwał samorządów zawodowych (projekt dotyczy także samorządu radców prawnych) odmawiających wpisu na listę adwokatów, stwierdzić trzeba, że taka propozycja oznacza przejmowanie przez Ministra Sprawiedliwości zadań samorządu zawodowego adwokatów. Jej rozpatrywanie w płaszczyźnie art. 138 k.p.a. – jak czyni to uzasadnienie do projektowanych założeń, nazywając projekt w tym zakresie „potrzebą doprecyzowania regulacji ustawy” – jest nieuprawnionym zawężeniem tematu do materii ustawowej, z pominięciem ustawy zasadniczej. Wyłączenie kompetencji Ministra Sprawiedliwości do wydawania decyzji rewizyjnych wynika z wyodrębnienia samorządów skupiających osoby wykonujące zawód zaufania publicznego i z określenia w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP zasad sprawowania pieczy przez te samorzady. Proponowane przypisanie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji rewizyjnej w omawianym zakresie spowoduje zawężenie zadań samorządu, z jednoczesnym poszerzeniem uprawnień nadzorczych Ministra i tym samym stworzy stan prawny braku równowagi między kompetencjami nadzorczymi a zadaniami samorządu wynikającymi z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Należy w omawianej kwestii odwołać się do uchwały 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25.03.2013 r. sygn. akt: II GPS 1/13, zajmującej się zagadnieniem relacji między nadzorem ministerialnym a pieczę samorządu adwokackiego, w której wyrażone zostało stanowisko o potrzebie poszanowania samorządności zawodowej. Wspomniana uchwała stwierdza m.in., że „nadzór nad działalnością samorządu zawodowego nie może polegać na przejęciu przez organ państwowy konstytucyjnie określonych zadań tego samorządu, tj. reprezentowania jego członków na zewnątrz oraz sprawowania pieczy nad wykonywaniem przez nich zawodu.”.

W zakresie innych zmian związanych ze stosowaniem przepisów ustawy Prawo o adwokaturze oraz ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydium NRA zauważa, że proponowana w projekcie założeń instytucja zawieszenia prawa do wykonywania zawodu adwokata wzorowania jest na analogicznej instytucji zawartej w ustawie o radcach prawnych. Tego rodzaju analogia nie jest jednak uzasadniona – z uwagi na inne uregulowanie w Prawie o adwokaturze reguł wykonywania zawodu adwokata. W art. 4b Prawa o adwokaturze określony jest katalog sytuacji/stanów, w których adwokat nie może wykonywać zawodu. Takiego katalogu nie ma w ustawie o radcach prawnych i dlatego posługuje się ona instytucją zawieszenia.

Tymczasem, z uwagi na istnienie „zakazu” wykonywania zawodu adwokata w katalogu określonych sytuacji, nie występuje potrzeba wprowadzania instytucji „zawieszenia” prawa do wykonywania zawodu.

Zmiany dostosowawcze, o których mowa w p. III na wstępie tego pisma są uzasadnione, jakkolwiek ich skomentowanie będzie możliwe po przedstawieniu w dalszym toku prac bliższych założeń, w szczególności dotyczących zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, o samorządowych kolegiach odwoławczych i innych.

A wyrażeniu brakuje

Janina